

INGEZONDEN.

HERSTELLINGSOORD „BOSCH EN HEIDE”.

Gaarne zou ik de aandacht mijner collega's vestigen op het Herstellingsoord „Bosch en Heide” te Blaricum (post: Laren), een instelling van „Het Witte Kruis”, die nog lang niet voldoende bekend is. Er is plaats voor 40 mannen en jongens (boven het 12de jaar). Directrice: Zr. A. BROUWER; genceskundige: K. F. A. LOMMEL.

De verpleegkosten bedragen slechts f 3.— per dag, daar het maken van winst niet beoogd wordt.

Bussum, 5 April 1924.

G. TER MEULEN.

HOMOSEXUALITEIT.

Het overzicht van H. C. VALKEMA BLOUW in het vorig nummer van dit *Tijdschrift* geeft mijns inziens een eenzijdig inzicht in den tegenwoordigen stand van het vraagstuk der homosexualiteit. Ofschoon de schrijver FREUD aanhaalt, geeft hij zijn opvattingen zeer onvoldoende weer. De leer van STEKEL, dat alle menschen bisexueel van aanleg zijn, wordt in plaats van de subtielere opvattingen van FREUD naar voren geschoven. De schrijver spreekt later in zijn overzicht (blz. 1507) van een tijdperk in de puberteit „van een soort bisexualiteit, *beter nog van ongedifferentieerde sexualiteit*”, maar hij geeft niet aan, dat voor FREUD's opvatting van den aanleg dit begrip van ongedifferentieerde sexualiteit veel beter past dan de term bisexualiteit. De groote verdienste van FREUD in deze is mijns inziens, dat hij een psychologische analyse heeft gegeven van de verschillende factoren, die samenwerken bij het ontstaan van homosexueele gevoelens en aldus de *qualitatieve* verschillen in de vormen van homosexualiteit duidelijk heeft gemaakt.

Ik betwijfel geen oogenblik, dat VALKEMA BLOUW een ontzaglijk veel grooter aantal homosexueelen heeft onderzocht, dan ik zelf gezien en behandeld heb, maar hij zal mij wel toegeven, dat ook de wijze, waarop men tegenover een vraagstuk staat, mee bepaalt, welke ervaringen men opdoet. Wanneer men uitgaat van een aangeboren zijn van de afwijking, dan kan men er mijns inziens licht toekomen het vraagstuk veel te eenvoudig te zien. Mij althans heeft het telkens weer getroffen, dat homosexueele uitingen bij verschillende menschen zoo geheel verschillend van vorm kunnen zijn en voor de betrokken personen geheel verschillende dingen beteekenen. Tegenover deze ervaring doet een indeeling naar percenten man en vrouw als uitermate simplistisch aan. Het is natuurlijk niet mogelijk om hier uitvoerig in te gaan op de verschillende factoren, die de nadere analyse ons doet kennen, maar wel kan ik er bijv. op wijzen, dat VALKEMA BLOUW met minder verwondering zou schrijven over de neiging bij homosexueelen om alles te verfraaien wat hen zelf en hun levensloop betreft, als het verband tusschen homosexualiteit en narcisme hem duidelijk was. Dat de prognose voor een behandeling en een eventueel huwelijk bij een meer kwalitatieve beschouwing dikwijls anders gesteld zal worden dan bij de quantitatieve beschouwing van VALKEMA BLOUW, ligt wel voor de hand, maar dit vraagstuk is te ingewikkeld om hier in het kort te behandelen.

Ten slotte moet ik erkennen, dat ik niet goed begrijp, dat VALKEMA BLOUW aan de verleiding „een betrekkelijk geringe rol” toekent, terwijl hij daartegenover de invloed van het milieu belangrijk acht. De verleiding toch zal dikwijls juist door milieu-invloeden in de hand gewerkt worden en vele homosexueele milieus weten deze invloeden nog op allerlei suggestieve wijzen, niet het minst door pseudo-wetenschappelijke theorieën te versterken. Daar VALKEMA BLOUW het bedenkelijke van deze invloeden erkent, komt het mij voor, dat hij de beteekenis der verleiding ook zwaarder moest laten wegen.

Amsterdam, 6 April 1924.

J. H. VAN DER HOOP.